

## POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa J.M.

przeciwko M.D.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 października 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Pozwana M.D. wniosła skargę kasacyjną od reformatoryjnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 października 2018 r.

W sprawie z powództwa J.M., P.M., U.R. i M.M. o zapłatę na rzecz powódki J.M. kwoty 87 500 zł, a na rzecz pozostałych powodów kwot po 17 500 zł z odsetkami i kosztami procesu tytułem równowartości nakładów na nieruchomości

pozwanej Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 9 grudnia 2016 r. uwzględnił jedynie częściowo powództwo J.M. i zasądził na jej rzecz kwotę 16 468,49 zł z ustawowymi odsetkami, a w pozostałym zakresie powództwa oddalił. Sąd przyjął, że nakłady były dokonywane w dwóch etapach. Najpierw J.M. i jej mąż budowali własnym kosztem dom na nieruchomości rodziców męża, za ich zgodą. Ewentualnych roszczeń z tego tytułu mogli jednak dochodzić jedynie od ówczesnych właścicieli nieruchomości, a nie od pozwanej, która otrzymała działki w drodze darowizny w latach 1994 i 1996. Ponadto Sąd uznał roszczenie za nieuzasadnione, skoro powodowie byli w złej wierze, a rozliczenie następowałoby na podstawie art. 226 § 1 k.c. Wytknął też, że powodowie nie wykazali, by wzrosła wartość nieruchomości, ani przez kogo były finansowane poszczególne roboty, skoro w kosztach budowy partycypował też teść powódki. Sąd uznał jedynie za uzasadnione roszczenia powódki związane z dokonanymi już po śmierci męża nakładami na piętro budynku, wykonanymi za zgodą teściów w ramach łączącej strony umowy użyczenia.

Sąd Apelacyjny, rozpatrujący sprawę na skutek apelacji wniesionych przez powódkę J.M. i przez pozwaną, dokonał odmiennej oceny prawnej. Uznał, że także nakłady na budowę domu powódka z mężem czynili w dobrej wierze, za zgodą jego rodziców, jako posiadacze samoistni; że posiadanie nieruchomości nie uległo przerwaniu w okresie, kiedy powódka mieszkała w sąsiedniej miejscowości i prowadziła prace mające na celu wykończenie piętra w celu przystosowania go do funkcji mieszkaniowych. Oceniał też, że adresatem roszczenia o zwrot nakładów może być osoba, której rzecz została wydana. Nie stwierdził zarzucanego przez pozwaną przedawnienia roszczeń, skoro nakłady były prowadzone w sposób ciągły i zakończyły się dopiero w 2013 r.; zwrot nieruchomości miał miejsce w lipcu 2014 r., a pozew został złożony w dniu 13 marca 2015 r. Wartość nakładów poczynionych na nieruchomości pozwanej przez powódkę i jej męża Sąd ustalił ostatecznie na 97 131,05 zł, a część z nich, jaka przypada na powódkę J.M. – na 60 706,91 zł i dokonał stosownej zmiany wyroku Sądu Okręgowego, zasądzając, poza tym na rzecz powódki odsetki za opóźnienie.

Pozwana oparła skargę kasacyjną na podstawie naruszenia prawa materialnego i zarzuciła niezastosowanie art. 117 § 1, art. 118 i art. 120 § 1 k.c.,

a także błędną wykładnię art. 229 § 1 k.c., art. 226 § 1 i 2 k.c. oraz art. 481 § 1 w zw. z art. 363 § 2 k.c.

Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Powódka w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, którego głównym celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni; służy także usunięciu z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie stanowi natomiast ogólnie dostępnego środka zaskarżenia orzeczeń niezadowolających stron.

Zapewnieniu realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżąca uzasadniła wniosek o rozpatrzenie jej skargi przesłankami z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. (jakkolwiek w podstawie prawnej wskazała także pkt 2 tego przepisu), to znaczy ujawnieniem się w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz oczywistą zasadnością wniesionej skargi.

Wskazanie istotnego zagadnienia prawnego wymaga określenia przepisów prawa i przytoczenia argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen, ale również wykazania, że przedstawione zagadnienie rzeczywiście występuje w przedstawionej sprawie.

Zagadnienia prawne, które wskazała skarżąca, dotyczą:

1) Potrzeby ustalenia, czy do roszczeń związanych z dochodzeniem zwrotu równowartości nakładów posiadacza na rzecz właściciela stosuje się ogólne przepisy o przedawnieniu roszczeń oraz od kiedy należy liczyć początek ich biegu. W uzasadnieniu wyjaśniła, że chodzi o to, czy termin przedawnienia roszczeń biegnie od dnia ukończenia prac, jak przyjmuje Sąd Najwyższy w szeregu cytowanych przez nią orzeczeń. I takie stanowisko popiera. Zwrócić należy uwagę, że na takim właśnie stanowisku stanął Sąd Apelacyjny, ustalając, że nakłady powódki na cudzą nieruchomość (najpierw czynione z mężem, a potem dokonywane samodzielnie) stanowiły długotrwały, wieloletni proces budowy domu i jego wykańczania, przez cały czas akceptowany przez właścicieli nieruchomości, trwający do 2013 r., po czym w lipcu 2014 r. nastąpił zwrot nieruchomości, a w marcu 2015 r. powodowie wytoczyli powództwo. Skoro stanowisko prawne Sądu jest zgodne z wskazywanym przez skarżącą trudno dopatrzyć się podstaw do przyjęcia, że w sprawie występuje istotne zagadnienie, którego wyjaśnienie jest niezbędne do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

2) Potrzeby wyjaśnienia czy zmiana posiadania samoistnego na zależne, z jednoczesną przerwą w korzystaniu z rzeczy, powinna być uznawana za „zwrot rzeczy” w rozumieniu art. 229 § 1 k.c. Ten problem – w świetle ustaleń Sądu Apelacyjnego, że powódka nigdy nie utraciła posiadania nieruchomości i w sposób ciągły czyniła na niej nakłady, ponieważ konsekwentnie ona i właściciele zakładali, że docelowo zamieszka w budowanym i wykańczanym budynku – nie występuje, a ponadto nie ma charakteru zagadnienia prawnego o charakterze ogólnym, lecz dotyczy interpretacji prawnej konkretnego stanu faktycznego. Brak mu więc cech istotnego zagadnienia prawnego o charakterze uniwersalnym, a przy tym nie przystaje do ustaleń faktycznych, którymi związany jest Sąd Najwyższy (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.).

3) Konieczności ustalenia początkowego terminu biegu odsetek ustawowych za opóźnienie w przypadku żądania przez samoistnego posiadacza zwrotu nakładów na rzecz. Problem ten był już wielokrotnie rozważany w orzecznictwie i nie budzi wątpliwości, że podstawową zasadą przewidzianą w wypadku roszczeń o świadczenie, którego termin spełnienia nie jest oznaczony, jest obowiązek spełnienia tego świadczenia po wezwaniu do zapłaty (art. 455 k.c.),

wszelkie inne warianty stanowią modyfikacje, wywodzone z odszkodowawczego charakteru odsetek za opóźnienie i uzależnione są od indywidualnych okoliczności sprawy. Argumenty powoływane przez skarżących - wskazujących na obowiązywanie orzeczenia Sądu pierwszej instancji, które jednak było nieprawomocne i nie miało mocy wiążącej, bądź na obniżanie się wartości nakładów - nie stanowią okoliczności, które miałyby wpływ na ustalenie daty, od której w indywidualnym wypadku winny być zasądzone odsetki, wobec czego nie zachodzi potrzeba rozważania ich znaczenia. Już przywołane przez skarżących orzecznictwo wskazuje na ukształtowanie się kierunków i zasad orzekania o dacie początkowej świadczenia odsetkowego. Okoliczności rozpatrywanej sprawy nie wskazują, aby jej rozpoznanie miało posłużyć pogłębieniu analizy wskazanego zagadnienia lub rozwikłaniu jego dotąd niezauważonego aspektu.

Przesłankę oczywistości wniesionej skargi pozwana uzasadnia wadliwym rozumieniem przez Sąd Apelacyjny pojęcia dobrej wiary i zwrotu rzeczy, twierdząc, że interpretacja Sądu jest oczywiście sprzeczna z rozumieniem tych pojęć w orzecznictwie i w uzasadnieniu Sądu Rejonowego w K..

Tymczasem oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, a wydane orzeczenie jest oczywiście błędne. Z pewnością nie może świadczyć o oczywistej zasadności skargi powoływanie się na te same przepisy, które wskazywane były, jako budzące poważne wątpliwości interpretacyjne. Takie stanowisko jest niekonsekwentne. Przy tym w uzasadnieniu skarżąca nie unaoczniała oczywistości błędów interpretacyjnych, kwestie związane z dobrą wiarą powódki (i jej męża) nie świadczą o błędności orzeczenia. Ewentualnie mogą się rodzić wątpliwości, czy posiadanie nieruchomości nie miało charakteru zależnego przez cały czas – to jednak nie jest przedmiotem zarzutów, a więc nie podlega także badaniu przez Sąd Najwyższy. Również problem zwrotu nieruchomości ma głównie wymiar faktyczny, a stanowisko prawne Sądu Apelacyjnego nie razi wadliwością.

Skoro powołane przez skarżącą podstawy przyjęcia jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby wystąpiły inne przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1, art. 398<sup>21</sup> i art. 13 § 2 k.p.c. Wysokość zasądzonych kosztów wynika z treści § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

as]

aj